

DE VLAAMSE MINISTER VAN BEGROTING, FINANCIËN EN ENERGIE

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Grondwettelijk Hof- Rolnummer 7221 (erfbelasting)

De prejudiciële vraag betreffende artikel 2.7.3.2.5 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit, gesteld door de Rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, afdeling Gent bij vonnis van 20/06/2019.

Bijlage: kennisgeving van 10 juli 2019 van de griffie van het Grondwettelijk Hof

1. Situering

De griffie van het Grondwettelijk Hof heeft op 10 juli 2019 aan de Vlaamse Regering kennis gegeven van bovenvermelde prejudiciële vraag betreffende de erfbelasting, meer bepaald wat betreft het wettelijk vermoeden van artikel 2.7.3.2.5 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit (VCF).

Artikel 2.7.3.2.5 VCF dat hier in het geding is luidt als volgt :

Voor de heffing van de erfbelasting, alsook van de belastingverhoging wegens het gebrek aan aangifte of het verzuim bepaalde goederen aan te geven, is het bestaan van een roerend of onroerend goed, tot bewijs van het tegendeel, voldoende vastgesteld bij de akten van eigendom die ten bate van de erfflater of op zijn verzoek zijn verleden.

Voor de roerende goederen, vermeld in artikel 2279 van het Burgerlijk Wetboek, bestaat het wettelijk vermoeden, vermeld in het eerste lid, alleen op voorwaarde dat de akten niet sinds meer dan drie jaar vóór het overlijden bestaan. Als dat wel het geval is, kan het bestaan van die akten door de bevoegde entiteit van de Vlaamse administratie alleen ingeroepen worden als een element van vermoeden als vermeld in artikel 3.17.0.0.1.

2. Prejudiciële vraag

De prejudiciële vraag luidt als volgt:

« Schendt artikel 2.7.3.2.5 van de Vlaamse Codex Fiscaliteit de artikelen 10, 11 en 16 van de Grondwet en artikel 1 van het eerste aanvullend protocol bij het Europees verdrag voor de rechten van de mens, met name in zoverre:

1. de omkering van de bewijslast zoals voorzien in art. 2.7.3.2.5 VCF die in de praktijk leidt tot een aantasting van het eigendomsrecht, zoals gewaarborgd door artikel 1 van het eerste aanvullend protocol EVRM, van de erfgenaam die op willekeurige wijze van zijn eigendom wordt beroofd zonder

dat dit wordt verantwoord door een doel van algemeen belang of minstens zonder dat er een billijk evenwicht wordt gerespecteerd tussen het algemeen belang en de rechten van de belastingplichtige?

2. het een discriminatie teweegbrengt tussen enerzijds de erfgenamen die geconfronteerd worden met fictieve legatarissen conform de artikelen 2.7.1.0.5, § 1, tweede lid en 2.7.1.0.6 VCF en die ingevolge art. 3.10.4.3.1, 3de lid VCF niet (meer) gehouden zijn tot betaling van de erfbelasting op de fictieve legaten en anderzijds de erfgenamen die in toepassing van art. 2.7.3.2.5 VCF worden belast op tegoeden die worden vermoed tot de nalatenschap te behoren en wel gehouden zijn tot betaling van de erfbelasting op deze tegoeden terwijl de erfgenamen evenmin enige controle hebben hoe de erflater deze tegoeden heeft besteed of aan wie deze tegoeden zijn toegefallen, laat staan dat ze controle hebben op de betaling van de erfbelasting door de effectieve verkrijgers? ».

3. Ontstaan van de vraag

Het geschil voor de verwijzende rechter heeft betrekking op een aanslag erfbelasting, aanslagjaar 2017 waarbij de Vlaamse Belastingdienst toepassing heeft gemaakt van het wettelijk vermoeden van art. 2.7.3.2.5 VCF. Deze aanslag wordt betwist.

Bij verzoekschrift neergelegd ter griffie op 17/04/2018 verklaren de erfgenamen niet akkoord te gaan met de bezwaarbeslissing van 24/01/2018 en starten zij een geschil op voor de rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen afd. Gent.

De rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen afd. Gent heeft bij vonnis dd. 20/06/2019 voornoemde prejudiciële vraag aan het Grondwettelijk Hof gesteld.

4. Het principe van art. 2.7.3.2.5 VCF en het eerste punt van de prejudiciële vraag

De bepaling van art. 2.7.3.2.5 VCF houdt in dat indien uit bepaalde akten blijkt dat op een gegeven moment de overledene eigenaar was van één of ander goed, hieruit wordt afgeleid dat dit goed in zijn nalatenschap nog aanwezig is. Uit de akte moet op een onomstootbare manier blijken dat bepaalde goederen aan de overledene toebehoorden op een welbepaalde datum. Het vermoeden van art. 2.7.3.2.5 VCF is van toepassing op alle soorten goederen (onroerende goederen, lichamelijke roerende goederen, schuldvorderingen, effecten, geldsommen, enz.).

In principe heeft de datum van de ingeroepen akte weinig belang. Niettemin geldt ten aanzien van bepaalde roerende goederen het vermoeden slechts indien de akte niet dagtekent van meer dan drie jaar voor het overlijden. Met name bij de goederen waarop art. 2279 B.W. toepasselijk is (lichamelijke roerende goederen, gereed geld, effecten aan toonder) kan het wettelijk vermoeden slechts worden ingeroepen indien de akte niet dagtekent van meer dan drie jaar vóór het overlijden (zie art. 2.7.3.2.5, 2^e lid VCF). In de meeste gevallen zal het gaan om notariële akten of om documenten, registers, bankstukken enz. Het volstaat dat de administratie bewijst dat de akte of het geschrift als zodanig bestaat.

Het vermoeden ingebouwd in art. 2.7.3.2.5 VCF betreft een weerlegbaar vermoeden. De belastingplichtige erfgenamen kunnen het bewijs leveren dat de goederen niet langer deel uitmaken van het vermogen van de erflater.

Indien de erfgenamen er om de één of andere reden niet in slagen om het vereiste tegenbewijs te leveren dan kan de situatie zich voordoen dat men als erfgenaam meer erfbelasting moet betalen dan men uit de nalatenschap heeft verkregen. Deze situatie vormt het voorwerp van het eerste punt van de prejudiciële vraag. Gaat de omkering van de bewijslast zoals voorzien in art. 2.7.3.2.5 VCF in tegen het recht op eigendom, zoals beschermd door art. 1 van het Eerste Aanvullend Protocol bij het EVRM?

5. Vergelijking met art. 3.10.4.3.1 VCF en het tweede punt van de prejudiciële vraag

In het tweede punt van de prejudiciële vraag verwijst men naar art. 3.10.4.3.1, 3de lid VCF¹ en stelt men de vraag of er een discriminatie is tussen enerzijds de erfgenamen die in toepassing van art. 3.10.4.3.1, 3de lid VCF niet aangesproken kunnen worden door de administratie tot betaling van de erfbelasting die verschuldigd is door de fictieve legatarissen conform art. 2.7.1.0.5, § 1, tweede lid en 2.7.1.0.6 VCF en anderzijds de erfgenamen die in toepassing van art. 2.7.3.2.5 VCF worden belast op goederen die vermoed worden tot de nalatenschap van de overledene te behoren.

Artikel 3.10.4.3.1 VCF regelt de kwestie van de gehoudenheid van de erfopvolgers tot de betaling van de verschuldigde successierechten en toebehoren.

Als algemeen principe geldt dat de erfgenamen, algemene legatarissen en begiftigden (met andere woorden de tot indiening van de aangifte van nalatenschap gehouden erfopvolgers) niet enkel gehouden zijn tot de betaling van het successierecht dat verschuldigd is op hun erfdeel, maar eveneens gehouden zijn, elk naar verhouding van hun erfdeel, tot het successierecht en toebehoren dat verschuldigd is door de legatarissen en begiftigden onder algemene of onder bijzondere titel (met andere woorden de niet tot indiening gehouden erfopvolgers).

Het laatste lid van art. 3.10.4.3.1 VCF voorziet een uitzondering voor de belasting verschuldigd op een verkrijging zoals bedoeld in art. 2.7.1.0.6 VCF (beding ten behoeve van een derde – bv. begunstigde levensverzekering) en art. 2.7.1.0.5, §1, tweede lid VCF (begunstigde roerende schenkingen).

Er is een duidelijk verschil tussen enerzijds de toepassing van art. 3.10.4.3.1 VCF en anderzijds de toepassing van art. 2.7.3.2.5 VCF:

- Het art. 3.10.4.3.1 VCF betreft de **invordering van de erfbelasting** en stelt dat de erfgenamen en algemene legatarissen niet kunnen aangesproken worden om de erfbelasting die verschuldigd is door de fictieve legatarissen van art. 2.7.1.0.5, §1 tweede lid en art. 2.7.1.0.6 VCF te betalen. Bij voormelde fictieartikelen is het duidelijk wie de begunstigde/fictieve legataris is van de uitkering van de levensverzekering (art. 2.7.1.0.6 VCF) of van de roerende schenking (art. 2.7.1.0.5 VCF). Deze sommen maken geen deel uit van de nalatenschap en worden niet geërfd door de erfgenamen of algemene legatarissen.
- Het art. 2.7.3.2.5 VCF daarentegen betreft de **samenstelling van het actief van de nalatenschap**. Ingevolge dit artikel worden bepaalde goederen waarover de overledene in het verleden eigenaar was op het ogenblik van het overlijden geacht nog altijd tot het actief van zijn nalatenschap te behoren. De erfgenamen en algemene legatarissen die deze nalatenschap erven zijn gehouden om de hierop verschuldigde erfbelasting te betalen. Zij kunnen echter steeds het tegenbewijs leveren en aantonen dat de gelden door de overleden persoon werden verbruikt of wederbelegd.

¹ Onderafdeling 3 Invordering bij erfgenamen

Artikel 3.10.4.3.1. VCF

De erfgenamen, algemene legatarissen en begiftigden in de nalatenschap van een rijksinwoner zijn, ieder in verhouding tot zijn erfdeel, samen gehouden tot de betaling van het gezamenlijke successierecht, de nalatigheidsinteressen en de kosten van vervolging en tenuitvoerlegging, verschuldigd door de legatarissen en begiftigden onder algemene titel of onder bijzondere titel, behoudens hun verhaal op die legatarissen en begiftigden onder algemene titel of bijzondere titel.

Het eerste lid is niet van toepassing op het successierecht, de nalatigheidsinteressen en de kosten van vervolging en tenuitvoerlegging, verschuldigd op de nieuwe aangiften, vermeld in artikel 3.3.1.0.6, eerste lid, als ze niet verplicht zijn die aangiften in te dienen.

Het eerste lid is evenmin van toepassing op het successierecht, de nalatigheidsinteressen en de kosten van vervolging en tenuitvoerlegging, verschuldigd op een verkrijging die overeenkomstig de artikelen 2.7.1.0.5, § 1, tweede lid, en 2.7.1.0.6 met een legaat wordt gelijkgesteld.

6. Tussenkomst van de Vlaamse Regering bij het Grondwettelijk Hof

Het is wenselijk dat de Vlaamse Regering haar beleid ten volle verdedigt. Omzendbrief VR 2009/23 bepaalt in dat verband: *“Als een decreet van het Vlaams Parlement in het geding is, dient de Vlaamse Regering altijd een memorie in.”*

De Vlaamse Belastingdienst zal dit dossier verder opvolgen.

7. Voorstel aan de Vlaamse Regering

De Vlaamse Regering neemt akte van deze mededeling en stemt daardoor in met de beslissing om tussen te komen in de voormelde procedure voor het Grondwettelijk Hof.

De Vlaamse minister van Begroting, Financiën en Energie

Lydia PEETERS